

Od Redakcji

Od założenia „Terminusa” mija w tym roku dwadzieścia pięć lat. Jest więc okazja do świętowania, które chcemy rozpocząć od wyrazów wdzięczności. Pragniemy podziękować Autorom, którzy powierzyli nam swoje teksty, Recenzentom, którzy służyli nam swoją erudycją i doświadczeniem, wszystkim Redaktorom i Wydawcom zaangażowanym w tworzenie „Terminusa” w ciągu tych dwudziestu pięciu lat, a także naszym wiernym Czytelnikom – bez Was to czasopismo nie mogłoby istnieć!

Obecny numer, szczególny przecież, bo jubileuszowy, obfituje w artykuły i przekłady. Znalazło się w nim jednak miejsce także dla okolicznościowych wywiadów. Nie tylko uświetniają one naszą rocznicę, lecz także skłaniają do refleksji nad kierunkami rozwoju i zmianami współczesnej humanistyki w ostatnich kilkudziesięciu latach. Zeszyt otwiera więc rozmowa z czterema uczonymi, którzy ponad ćwierć wieku temu dostrzegli potrzebę stworzenia forum dla badaczy zajmujących się sposobami obecności i funkcjonowania tradycji antycznej w kulturze europejskiej. Profesorowie Andrzej Borowski, Albert Gorzkowski, Krzysztof Bielawski i Jakub Niedźwiedz odpowiadają na pytania o początki czasopisma, wybór rzymskiego bożka granic Terminusa na patrona przedsięwzięcia, a także o interpretację towarzyszącej przedstawieniom tego bóstwa dewizy *Concedo nulli* – „Nikommu nie ustępuję”. Założyciele dzielą się też swoim rozumieniem tradycji antycznej i kultury dawnej oraz spojrzeniem na rolę edycji i przekładów w naukach humanistycznych. Rozmową zaszczylił nas również prof. Juliusz Domański, wybitny historyk filozofii i filolog klasyczny. W wywiadzie dzieli się przebogatym doświadczeniem kilkudziesięciu lat intensywnej i niezwykle

owocnej pracy naukowej, podejmuje poza tym refleksję nad rolą antycznej filozofii w łacińskiej literaturze wczesnego okresu nowożytnego.

W dziale gromadzącym artykuły czytelnicy znajdą rozważania Gábora Petneháziego nad sposobom wykorzystania wizerunku Terminusa przez Erazma z Rotterdamu. Petneházi odtwarza rysy Erazma i Terminusa, pokazując, jak łączą się one w dzisiejszym spojrzeniu na postać i dzieło wybitnego szesnastowiecznego humanisty.

Valentina Lepri zabiera nas do głównych ośrodków drukarskich Europy końca XVI wieku, Wenecji i Antwerpii, by pokazać, w jaki sposób okoliczności druku i rama wydawnicza mogą kształtować znaczenia wydawanego dzieła. Za pretekst do tego posłużyło Autorce ukazanie okoliczności intelektualnej kradzieży i związanych z nią dwóch publikacji *Hore di ricreatione* Lodovica Guicciardiniego.

W trzecim artykule zamieszczonym w tym numerze Krzysztof Prabucki zajmuje się kazaniami Franciszka Kowalickiego, jezuita z przełomu XVI i XVII wieku. Prabucki odtwarza strategię literacką kaznodziei chętnie sięgającego w swej twórczości po koncept jako narzędzie kompozycyjne, a przy tym pokazuje swoiste zużywanie się tej formy literackiej ekspresji u progu oświecenia.

Okazale prezentuje się w niniejszym numerze dział edycji i przekładów. Rozalia Sasor przedstawia komentowany przekład fragmentu *Dotzè llibre del Crestià* Francesca Eiximenisa, wybitnego katalońskiego pisarza późnego średniowiecza. Tłumaczka wybrała rozdziały poświęcone szkoleniu żołnierzy, przełożyła je i zestawiała ze źródłami. Lidia Grzybowska przetłumaczyła z kolei i obszernie skomentowała listy Eneasza Sylwiusza Piccolominiego poświęcone okolicznościom śmierci i pogrzebu księcia Aleksandra Mazowieckiego. Obie tłumaczki poprzedziły swoje przekłady wstępami mającymi w istocie charakter odrębnych studiów tematycznych.

Numer zamyka napisana przez Piotra Beringa recenzja edycji i przekładu pism Mikołaja Olocha z Szamotuł (*De hiis malis que aguntur in hoc mundo. O niedolach, które rządzą na tym świecie; De curie miseria. O marności życia dworskiego*) przygotowanych przez Mieczysława Mejora.

Zapraszam do lektury!
Magdalena Komorowska

Editor's Note

This year, twenty-five years have passed since the founding of *Terminus*. There is therefore an occasion for celebration, and we would like to begin by expressing our gratitude. At this point, we would like to thank the Authors who have entrusted us with their texts; the Reviewers who have served us with their erudition and experience; all the Editors and Publishers involved in the creation of *Terminus* over these twenty-five years; and our faithful Readers – without you, this journal could not exist!

The present issue, a special anniversary one, is rich in articles and translations. However, room has also been found for the very special interviews. Not only do they honour our anniversary, but they also encourage us to reflect on the developments and changes in contemporary humanities. Thus, the issue opens with a conversation with four scholars who, more than a quarter of a century ago, saw the need to create a forum for researchers interested in the ways in which the classical tradition was present and functioned in European culture. In it, Professors Andrzej Borowski, Albert Gorzkowski, Krzysztof Bielawski and Jakub Niedźwiedź answer questions about the origins of the journal, the choice of the Roman god of borders, *Terminus*, as the patron of the project, and the interpretation of the motto *Concedo nulli* – ‘I yield to no one’, which accompanies representations of this deity. The founders also share their understanding of the ancient tradition and culture, as well as their perspective on the role of editing and translation in humanities.

We were also honoured to have Professor Juliusz Domański, an exceptional historian of philosophy and a classical philologist, join us for an interview. In the conversation, he shares his extensive experience

of several decades of intensive and extremely fruitful scholarly work, and reflects on the role of ancient philosophy in the Latin literature of the early modern period.

Among the articles, readers will find Gábor Petneházi's study on Erasmus of Rotterdam's use of the image of Terminus. Petneházi reconstructs the features of Erasmus and Terminus, showing how they merge in the contemporary view of the figure and work of the eminent sixteenth-century humanist.

Valentina Lepri takes us to the main printing centres of late 16th century Europe, Venice and Antwerp, to show how the circumstances of publishing and paratexts can shape the meanings of a text. Intellectual theft and the circumstances surrounding the two publications of Lodovico Guicciardini's *Hore di ricreatione* serve as a pre-text for the reflection.

In the third article presented in this issue, Krzysztof Prabucki deals with the sermons of Franciszek Kowalicki, a Jesuit from the turn of the 16th and 17th centuries. Prabucki reconstructs the literary strategy of the preacher who readily employed the concept as a compositional tool in his work and shows how this peculiar form of literary expression was deteriorating at the dawn of the Enlightenment.

The editions and translations section of this issue is rich as well. Rozalia Sasor presents a commented translation of a fragment of *Dotzè llibre del Crestià* by Francesc Eiximenis, an renowned Catalan writer of the late Middle Ages. The translator has selected the chapters on the training of soldiers and cross-referenced them with the sources. Lidia Grzybowska, on the other hand, translated and extensively commented on the letters of Aeneas Silvius Piccolomini on the circumstances of the death and funeral of Duke Alexander of Mazovia. Both translators preceded their translations with introductions that are in fact separate thematic studies.

The issue closes with Piotr Bering's review of the edition and translation of the writings of Mikołaj Oloch of Szamotuły (*De hiis malis que aguntur in hoc mundo. O niedolach, które rządzą na tym świecie; De curie miseria. O marności życia dworskiego*), published by Mieczysław Mejor.

Enjoy your reading!
Magdalena Komorowska